

Täysistunto

Tiistai 9.6.2026 klo 14.01—22.39

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 54/2026 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 10/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Siellä ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Keski-sarja. Olkaapas hyvä.

Keskustelu

16.18 **Teemu Keski-sarja ps:** Arvoisa puhemies! Iloitsen kansalaisuuslaista niin, että rien-nän asioiden edelle. Lakihan laittaa kansalaisuuden havittelijan kokeeseen todistamaan tietonsa Suomesta. Laadin valmiiksi kysymykset, helppoja monivalintoja siltä varalta, että suorittajalla on kognitiivisia haasteita.

No, eka on itse asiassa vaikea. Tietääkö moni tässä salissakaan vastausta? Suomalainen sielunmaisema pohjautuu a) monikulttuuriseen tulkkaukseen ja kotouttamisteollisuuden palveluihin, b) supisuomalaisten alistamiseen, rasismiuikutukseen ja kansalliseen itseinhon, c) Suomen kansalliskieliin, kirjallisuuteen, Suomen historiaan ja kristillisiin hyveisiin

Toinen kysymys: Suomen kansalaisen on noudatettava a) šariaa ja muuta pakolaismaiden uskonnon pakotusta, b) perinteitä ja tapoja, jotka toimivat loistavasti Afganistanissa, Irakissa ja Somaliassa, c) Suomen lakia.

Kolmas kysymys — valitettavasti tarpeen taas viime päivien rikosuutisten takia: Suomessa miehellä on oikeus harjoittaa sukupuoliyhteyttä a) alisteisten vaimojensa ja klaanin päämiesten valitseman neitsyen kanssa, b) lupaa kyselemättä kenen tahansa naikkosen kanssa, joka aiheuttaa himoittavuutensa esimerkiksi vähäpukeisuudella tai humalatilalla julkisella paikalla, c) vain kera täysi-ikäisen ja tolkkullisen naisen tai miehen, joka vapaaehtoisesti suostuu kanssakäymiseen.

Vika kysymys. Suomessa on yhteisöllisesti hyväksyttävää a) peukun kaupustelu, b) katin maiskuttelu, [Puhuja maiskuttelee] c) keskiskaljan kuluttaminen.

Arvoisa puhemies! Tällä kokeella saamme Suomeen kelpo kansalaisia, mutta eduskunnalle vielä ylimääräinen lisäkysymys: Miksi maahamme tulvahti ulkolaisia väkivaltarikollisia, raiskaajia ja huumekauppiaita? Miksi? a) Koska Impivaarassa ei ollut niitä tarpeeksi omasta takaa, b) koska se nyt on vaan tätä päivää, c) koska poliitikot niitä tänne viekoittelivat maailman syleilyllä ja Suomen kuoliaaksi halailulla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.21 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen kansalaisuus on yksi yhteiskuntamme vahvimista siteistä. Se ei ole pelkkä hallinnollinen päätös vaan luottamuksen osoitus. Se on lupaus siitä, että kansalaisuuden saanut henkilö sitoutuu Suomen lakeihin, arvoihin ja yhteisiin pelisääntöihin. Lausunnossa lähdetään liikkeelle oikeasta ja tarpeellisesta perusajatuksista: kansalaisuus ei ole automaatio, se on onnistuneen kotoutumisen tulos.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta on vakavasti ja harkitusti lausunut kansalaisuuteen liittyvistä ehdoista, jotta ne seuraisivat tämän päivän tilannekuvaa. Olemme päättäneet asumisajan pidentämisestä sekä nuhteettomuudesta ja toimeentuloedellytysten tiukentamisesta. Nyt käsiteltävä kansalaisuuskokeeseen liittyvä lainmuutos täydentää tätä kokonaisuutta loogisesti ja vastuullisesti. Se varmistaa, että Suomen kansalaisuuden saavalla on perustiedot siitä, miten suomalainen yhteiskunta toimii, mitä oikeuksia kansalaisilla on sekä mitä velvollisuuksia niihin liittyy. Tämä on tärkeä osa kansalaisuuteen sitoutumista.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan turvallisuus rakentuu pitkälti luottamuksesta, luottamuksesta siihen, että samassa yhteiskunnassa elävät ihmiset tuntevat ja noudattavat yhteisiä sääntöjä. Kansalaiskoe vahvistaa tätä perustaa. Se tukee kotoutumista, ehkäisee eriytymistä ja on samalla ennaltaehkäisevää turvallisuuspolitiikkaa. On myös todettava, ettei Suomi ole tässä poikkeus. Kansalaisuuden edellytyksiin kuuluva yhteiskuntatiedon osoittaminen on käytössä monissa muissa Euroopan maissa. On ollut perusteltua, että Suomessa kansalaisuuden saavuttaminen edellyttää ymmärrystä suomalaisesta demokratiasta, oikeusvaltiosta ja yhteisistä arvoista. Vain siten voimme suojata sisäistä turvallisuuttamme kuormittumiselta tässä ajassa.

Kannatan esitystä. Lisäksi valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja se on nyt aivan erinomainen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

16.25 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen kansalaisuus on arvokas asia. On täysin kohtuullista vaatia, että kansalaisuutta hakeva tuntee suomalaisen yhteiskunnan perusasiat, lait, oikeudet ja velvollisuudet sekä osaa suomen tai ruotsin kieltä riittävällä tasolla.

Esityksessä kansalaisuuden saaminen edellyttää jatkossa kansalaisuuskokeen suorittamista tai vastaavien tietojen osoittamista opinnoilla. Kansalaisuuskokeessa mitataan tietoja suomalaisesta yhteiskunnasta, lainsäädännöstä, tasa-arvosta, oikeuksista ja velvollisuuksista sekä Suomen historiasta ja kulttuurista. Samalla hakijan pitää osoittaa riittävä suomen tai ruotsin kielen taito.

Kansalaisuuskoe kuuluu laajempaan kansalaisuuslain uudistukseen, jossa ehtoja on jorj kiristetty asumisajan, nuhteettomuuden ja toimeentulon osalta. Tavoitteena on vahvistaa kotoutumista, työntekoa ja suomalaisen yhteiskunnan sääntöjen noudattamista. Suomeen muuttavan pitää ymmärtää, miten suomalainen yhteiskunta toimii. Pitää tuntea suomalaiset lait, sananvapaus, tasa-arvo ja yhteiset pelisäännöt. Kansalaisuuden mukana tulee vastuu. Kansalaisuutta ei pidä myöntää henkilölle, joka ei kykene osallistumaan yhteiskuntaan tai joka rikkoo jatkuvasti suomalaisen yhteiskunnan sääntöjä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2026 vp

Hyvä ratkaisu on myös se, että suomalaisen ylioppilas- tai korkeakoulututkinnon suorittanut voi osoittaa osaamisensa sitä kautta. Jos henkilö on jo opiskellut Suomessa suomeksi tai ruotsiksi, uusia kokeita ei tarvita.

Vastaavat vaatimukset ovat käytössä monissa Euroopan maissa. Norjassa ja Tanskassa kansalaisuuskoe kuuluu jo järjestelmään, ja myös Ruotsi valmistelee vastaavaa mallia. Suomessa tehdään samansuuntaisia ratkaisuja kuin muualla Pohjoismaissa.

Kansalaisuuskokeen tulee olla selkeä, tasapuolinen ja käytännöllinen. Kysymysten tulee liittyä tavalliseen elämään ja suomalaisen yhteiskunnan perusteisiin. Suomen kansalaisuuden pitää perustua siihen, että ihminen osaa kieltä, tuntee maan tavat ja lait, käy töissä tai pyrkii töihin sekä haluaa aidosti olla osa Suomea. Suomen kansalaisuus on palkinto onnistuneesta kotiutumisesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Alametsä, olkaa hyvä.

16.28 **Alviina Alametsä vihr:** Arvoisa puhemies! Suomen kansalaisuutta hakevalta edellytetään tällä hetkellä nuhteettomuutta, riittävää toimeentuloa, kielitutkinnon läpäisemistä ja kahdeksan vuoden asumisaikaa Suomessa. Hallitus esittää lisäksi kansalaiskoetta.

Kansalaistaidot ovat tietenkin tärkeitä, mutta jo nyt kansalaisuushakemuksen käsittelyaika Maahanmuuttovirastossa on keskimäärin 34 kuukautta. Kansalaisuuskoe lisäisi byrokratiaa ja pitkittäisi näitä käsittelyaikoja. Kokeen onnistunut toteuttaminen vaatisi merkittäviä taloudellisia panostuksia. Samalla kuitenkin kotoutumispalveluiden rahoitusta ja saatavuutta on heikennetty. Tässä taloustilanteessa kansalaiskoetta järkevämpi kohde käyttää rahaa olisi esimerkiksi kielikoulutuksen lisääminen, sillä sen saatavuudessa on tällä hetkellä merkittäviä ongelmia.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella ehdotan, että lakiehdotukset hylätään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

16.29 **Juha Viitala sd:** Arvoisa puhemies! Kansalaisuuskoe on hyvä lisä nykyiseen järjestelmäämme. On perusteltua, että Suomen kansalaisuutta hakevalla henkilöllä on riittävät perustiedot suomalaisesta yhteiskunnasta, sen oikeuksista, velvollisuuksista ja keskeisistä toimintaperiaatteista. Kansalaisuuden saaminen on merkittävä askel ihmiselle, joka on rakentanut elämänsä Suomeen. Siksi on kohtuullista odottaa, että kansalaisuuden hakija tuntee suomalaisen yhteiskunnan perusteita, kuten perus- ja ihmisoikeuksia, yhdenvertaisuutta, sukupuolten tasa-arvoa sekä yhteiskunnan keskeisiä pelisääntöjä. Parhaimmillaan kansalaisuuskoe tukee kotoutumista, vahvistaa osallisuutta ja kannustaa perehtymään suomalaiseen yhteiskuntaan. On tärkeää, ettei kansalaisuuskoe nähdä irrallisena testinä, vaan osana laajempaa kotoutumisen kokonaisuutta.

On kuitenkin syytä korostaa, että onnistuneen kotoutumisen tärkein edellytys on edelleen kielitaito. Suomen tai ruotsin kielen osaaminen on avain esimerkiksi työelämään, koulutukseen ja täysipainoiseen osallistumiseen yhteiskunnassamme. Siksi kielikoulutukseen ja kielen oppimisen mahdollisuuksiin on panostettava nykyistä vahvemmin. Samalla on huolehdittava siitä, että kotoutumispalvelut ovat saatavilla heti maahan saapumisesta lähtien. Mahdollisimman nopea aloitus kieliopinnoissa, ohjauksessa ja muissa kotoutumista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2026 vp

tukevissa palveluissa antaa parhaat mahdollisuudet rakentaa elämää Suomessa ja kiinnityä osaksi yhteiskuntaa. Kun yhteiskunta tarjoaa toimivat palvelut ja aidot mahdollisuudet kotoutumiseen, voidaan myös yksilöltä odottaa aktiivista osallistumista ja vastuunkantoa omasta kotoutumisestaan.

Arvoisa puhemies! Kansalaisuuskoe voi olla toimiva väline suomalaisen yhteiskunnan tuntemuksen vahvistamisessa. Sen onnistuminen riippuu kuitenkin ennen kaikkea siitä, että kotoutumisen palvelut, kielikoulutus ja viranomaisten resurssit ovat kunnossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Immonen poissa. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

16.31 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Tämä perussuomalaisten puolueen varapuheenjohtajan, kansanedustaja Keskisarjan puhe osoitti, että ehkä sitä kansalaisuuskoetta pitäisi soveltaa sinne perussuomalaisiin, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] että pysyisi keskustelu sivistyneenä. On järkyttävää kerta toisensa jälkeen kuulla tässä salissa näin rasistista ja naisvihamielistä puhetta.

Arvoisa puhemies! Kansalaisuuden saamisen ehtoja on todella tällä hallituskaudella kiristetty usealla esityksellä, ja käsittelyssä olevan kansalaisuuslain muutoksen julkilausutuna tavoitteena on, että kansalaisuutta hakeva osoittaa onnistuneensa kotoutumisessa. Samaan aikaan Orpon hallitus on tuonut lukuisia lainsäädäntöesityksiä, joilla nimenomaan maahanmuuttajien asemaa on kiristetty. Samaan aikaan eduskunta käsittelee kotoutuslain muutoksia, joilla leikataan 36 miljoonaa euroa kotoutumisen rahoista kunnissa. Kuntaliitto on laskenut, että hallitus on leikannut tähän mennessä kotoutumisesta kaudellaan yhteensä jo 156 miljoonaa euroa.

Samanaikaisesti kunnat saivat kotoutumis- ja työllisyyspalvelut vastuulleen viime vuoden alussa. Palvelut siirrettiin kuntien vastuulle valmiiksi aliresursoituina, ja samalla kunnilta on leikattu massiivisia määriä muun muassa leikkaamalla peruspalveluiden valtionosuuksista. Leikkaukset kotoutumisen rahoitukseen vaikeuttavat kuntien mahdollisuuksia järjestää riittäviä, laadukkaita palveluita. Kotoutumisen vastuuta siirretään siis yksilöille ilman vastavuoroista yhteiskunnan sitoutumista tarvittavaan kotoutumisen tukeen. Tämä yhtälö on kestävätkin eikä tue tämän kansalaislain muutosten tavoitteiden toteutumista. Kansalaisuuskoetta ei tulisi ottaa käyttöön tilanteessa, jossa hallitus on jo leikannut kotoutumispalveluista, kotouttamista tukevilta järjestöiltä sekä kunnilta, joilla kotoutumis- ja palveluiden järjestämistä on. Kannatan siksi edustaja Alametsän tekemää hylkäysesitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

16.34 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Suomen kansalaisuus ei ole kertakäyttötavaraa tai mitään sellaista, mitä haluamme antaa kenelle tahansa. Se ei ole itsestäänselvyys, vaan se on yksi arvokkaimmista asioista, joita valtio voi myöntää yksittäiselle ihmiselle. Se ei myöskään ole pelkkä passi, vaan se on osa jotain paljon merkityksellisempää. Se on osoitus siitä, että me olemme osa samaa yhteiskuntaa ja meillä on keskenämme samat säännöt, oikeudet ja velvollisuudet. Siksi vähintään, mitä voimme vaatia Suomen kansalaisuutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2026 vp

hakevalta, on se, että häneltä edellytetään perustietoja suomalaisesta yhteiskunnasta, ja siihen tarvitsemme kansalaisuuslain muutosta.

Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset olemme jo pitkään vaatineet, että Suomen kansalaisuutta hakevan täytyy osoittaa olevansa kansalaisuuden arvoinen. Jatkossa kansalaisuutta hakevan tulee osoittaa tuntevansa suomalaisen yhteiskunnan toimintaa ja perusperiaatteita sekä kyetä kertomaan omista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tässä maassa. Tämä tapahtuisi pääsääntöisesti niin kutsutulla kansalaisuuskokeella. Mikäli henkilö on jo suorittanut Suomessa suomen- tai ruotsinkielisen ylioppilas- tai korkeakoulututkinnon, erillistä koetta ei tarvitsisi tehdä. Jos myönnämme ihmiselle Suomen kansalaisuuden, meidän tulee varmistua siitä, että hän ymmärtää esimerkiksi sen, miten Suomessa tehdään päätökset, miten demokratia toimii, mitä kaikkea laki edellyttää kansalaiselta, mitä oikeuksia ihmisillä Suomessa on, mitä sukupuolten välinen tasa-arvo tarkoittaa ja minkälaiset arvot meidän suomalaisessa yhteiskunnassamme ovat tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Kansalaisuuskoee ei ole mikään uusi keksintö. Vastaavanlainen koe on itse asiassa ollut jo pitkään käytössä monissa eri maissa. Tämä ei siis ole mikään erikoisuus, vaan jatkossa Suomi toimii samalla tavalla kuin monessa muussakin maassa toimitaan, jos joku haluaa saada maan kansalaisuuden.

Kansalaisuuden ehtoja on muutenkin kiristetty tällä hallituskaudella, mikä on ainoa oikea kehityssuunta. Esimerkiksi asumisaikavaatimusta on pidennetty kahdeksaan vuoteen. Itsensä ja perheensä pitää elättää omalla työllä, ja taustojen pitää olla nuhteettomat. Kansalaisuuskoee vain täydentää osaltaan näitä vaatimuksia.

Arvoisa puhemies! Ennen kuin voimme edes ajatella antavamme jollekulle Suomen kansalaisuuden, on tiettyjä perusasioita, jotka pitää hallita. Ensin opitaan suomen kieli, opitaan suomalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista sekä sitoudutaan yhteisiin sääntöihin ja lakeihin. Ihmisen tulee sopeutua meidän tapaamme elää ja elättää itsensä sekä perheensä tässä maassa. Jos kaikki menee hyvin ja ihmisestä tulee aidosti suomalaisen yhteiskunnan jäsen, hän on ansainnut kansalaisuuden. Kriteerit tulee pitää korkealla, sillä sitähan se kansalaisuuskin on: arvokas saavutus, jota pitää vaalia myös sen saamisen jälkeenkin.

Arvoisa puhemies! Jotkut ovat vastustaneet tätä esitystä sillä perusteella, että kansalaisuuskoee voisi aiheuttaa stressiä tai estää kansalaisuuden saamisen. Meillä vaaditaan jo nyt esimerkiksi suomen kielen taidon osoittamista osana kansalaisuuden saamista. Ei ole liikaa vaadittua, että siinä samalla ihmisen täytyy osata perusasiat suomalaisesta yhteiskunnasta. Myös hakija voi olla ylpeä itsestään läpäistessään kansalaisuuskoeken, koska hänellä on silloin todistetusti perusasiat hallussa. Ja jos pelkkä kansalaisuuskoee aiheuttaa liikaa stressiä hakijalle, niin sitten sitä ei ehkä kannata hakea ollenkaan.

Arvoisa puhemies! Olen hyvin tyytyväinen, että olemme tällä hallituskaudella saaneet kiristettyä merkittävästi maahanmuuttoon liittyviä lakeja, jotka ovat olleet liian löysällä pohjalla aivan liian pitkään. Jatkossa myös Suomen kansalaisuuden saamisen ehdot ovat entistä tiukemmat, jotta kansalaisuuden saisivat vain ja ainoastaan ne ihmiset, jotka sen aidosti ansaitsevat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

16.38 **Mari Kaunistola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisuus on tosiaan onnistuneen kotoutumisen, vastuunkannon, nuhteettomuuden ja yhteiskunnan sääntöjen noudattamisen tulosta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2026 vp

Hallituksen uudistukset kansalaisuuden saamisen edellytyksistä on toteutettu kolmessa vaiheessa, joista tämä käsittelyssä oleva on nyt sitten viimeinen. Tässä esityksessä siis puhutaan kansalaisuuskokeesta, jolla mitattaisiin tietoa suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta ja perusperiaatteista. Tarkoituksena on, että Suomen kansalaisuutta hakevat ovat perehtyneet yhteiskuntaamme ja sen toimintatapoihin ja perusperiaatteisiin. Tämä tietenkin mahdollistaa aktiivista yhteiskunnan osallistumista ja osallistamista.

Hallinnon vastuu tästä koejärjestelmästä olisi Maahanmuuttovirastolla, ja tämän esityksen mukaan kansalaisuuskokeen käyttöönotto aiheuttaakin noin reilun neljän miljoonan euron kertaluontoiset kustannukset sekä pysyvät reilun kahden miljoonan vuotuiset kustannukset. Onkin tärkeää ja huomioitavaa, että seurataan, miten tutkinto vaikuttaa viraston resursseihin, kun kokonaisuudesta tulee tietysti näitä uusia vastuita ja tehtäviä. Tämä on huomioitava senkin takia, että näistä esityksistä virastolle on tullut muitakin tehtäviä, ja siksi on hyvä seurata resursoinnin osalta säännöllisesti ja tarvittaessa sitä, miten kokonaisarviointi tässä toteutuu. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.